

FANTASTIQUE Jean Ray

31/01/2019 - 26/05/2019

HET AUTRIQUE HUIS

Van fantastische literatuur naar illustratie, van Malpertuis naar Harry Dickson, stellen wij U voor om de geschiedenis van *Jean Ray* te ontdekken. In een schijnbaar onenigheid presenteert deze tentoonstelling het grootse werk van een grillige personage die zijn legende waarmaakt.

Interview (op aanvraag) van het wetenschappelijk comite:

Paul Herman, curator: Voorwerp Jean Ray - Literatuur

Françoise Levie: Voorwerp Jean Ray - Cinema

Etienne Schröder en Alexandra Rolland: Voorwerp het Autrique huis

Gelieve contact op te nemen met **de persdienst: Alice Herman**

alice.herman4444@gmail.com

+32 (0)472 92 73 41

Jean Ray of John Flanders? De auteur en zijn legende.

Raymundus Joannes de Kremer wordt op 8 juli 1887 in Gent geboren en blaast er op 17 september 1964 zijn laatste adem uit. Hij was een veelschrijver, die zijn zeer omvangrijk werk met talloze pseudoniemen tekende. De bekendste zijn John Flanders en Jean Ray.

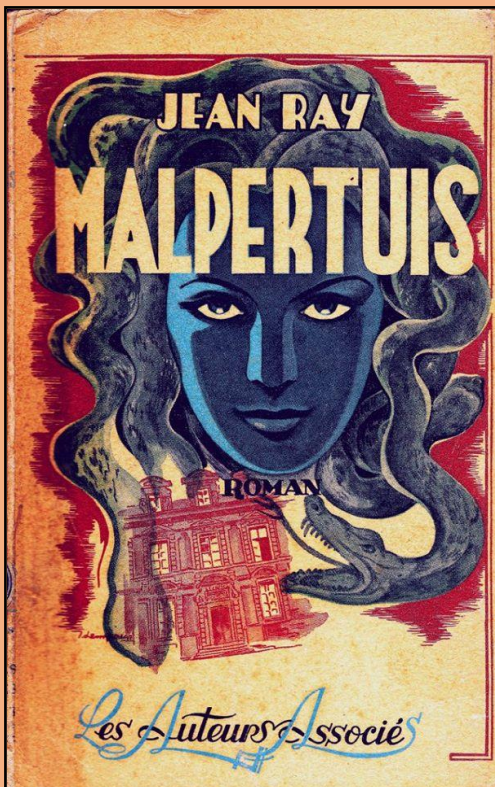
Hij beschreef en vertelde heel vaak zijn eigen leven ... Telkens anders! In deze tentoonstelling ruimen wij veel plaats in voor de mythe die hij rond zijn eigen persoon bouwde.

Van bij zijn eerste gedichten en novellen, die hij in 1904 in *De Goedendag* publiceert, en tot hij voor het eerst de partituur *Tarif d'amour* signeert als Jean Ray, is zijn bibliografie al erg divers en ook tweetalig.

In 1919, publiceert hij in het filmblad *Ciné* zijn eerste twee fantastische novellen onder de schuilnaam Jean Ray: *La Vengeance* en *Le Gardien du cimetière*. Op echt succes is het wachten tot 1925, met de publicatie van de novellenbundel *Les Contes du whisky* bij La Renaissance du Livre. Het zal hem de bijnaam van Belgische Edgar Allan Poe opleveren.

In de jaren 1930 neemt de productie van de auteur helemaal een hoge vlucht. Naast zijn novellen schrijft Jean Ray tegelijk ook krantenartikels, scenario's en verhalen voor geïllustreerde jeugdbladen. Deze jaren zijn veruit de vruchtbaarste van zijn hele loopbaan. Met meer dan 100 afleveringen rond Harry Dickson vanaf 1932. Voor de Nederlandstalige uitgave van *Bravo!* alleen al tellen de specialisten over de 100 schuilnamen, 250 verhalen en 450 artikels in minder dan vier jaar.

De loopbaan van Jean Ray blijft woelig, alsof een schrijver voortdurend heropstaat uit een gestorven werk. Of hij nu vergeten of herontdekt wordt, Jean Ray blijft verbazen. Die wereld van verschil, is echter maar schijn. Wat wij vandaag voor u schetsen, is de geschiedenis van een oeuvre, van een man die zijn eigen legende heeft weten te creëren.

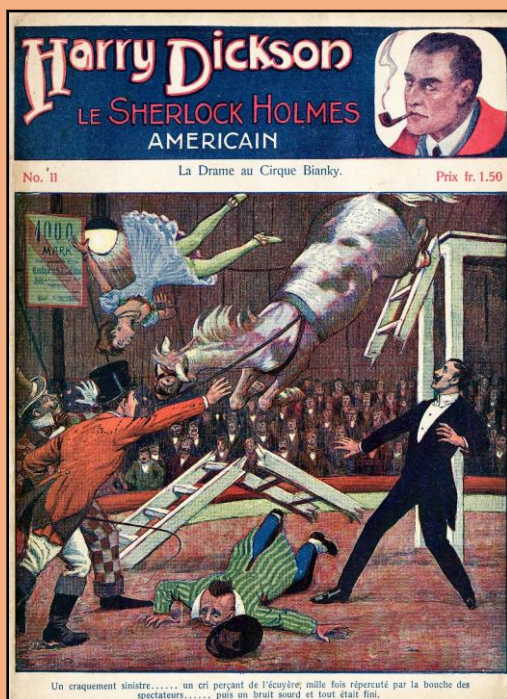
Malpertuis, de literaire mythe.

Malpertuis werd in 1943 gepubliceerd. Jean Ray schreef zowat een dozijn jaren aan deze fantasyroman.

Wanneer *Malpertuis* verschijnt, leeft de Belgische bevolking onder het Duitse juk en heeft geen toegang tot de literatuur van de buurlanden. De roman van Jean Ray belandt in de vergeethoek. Tot Denoël hem in 1955 herontdekt. Maar vooral de Belgische uitgaven van Marabout zullen de lezers van *Malpertuis* aantrekken. De covers met de illustraties van Henri Lievens zijn niet vreemd aan het succes van de roman. Deze zal daarna onder verschillende labels heruitgegeven worden.

Malpertuis, histoire d'une maison fantastique is een roman die de twintigste eeuw met een andere blik bekijkt. Personages die dienen als omhulsels voor de goden en helden uit de oudheid De roman is rijk aan citaten (van Edgar Allan Poe tot H.G. Wells) die de ervaren lezer zal terugvinden in het werk van Ray.

Malpertuis wordt in 1971 verfilmd door Harry Kümel. In de teentoonstelling Staan enkele opmerkelijke aandenkens aan de opnames uitgesteld: de maskers uit de laatste scène van de film, de foto's en affiches. Ondanks de internationale faam van de acteurs (Orson Welles, Michel Bouquet, Susan Hampshire) en de grote mediabelangstelling, deed de film het helemaal niet goed op het filmfestival van Cannes in 1972.

Harry Dickson de John Flanders.

De avonturen van Harry Dickson, de Amerikaanse Sherlock Holmes, luiden een zeer apart hoofdstuk in de carrière van Jean Ray in.

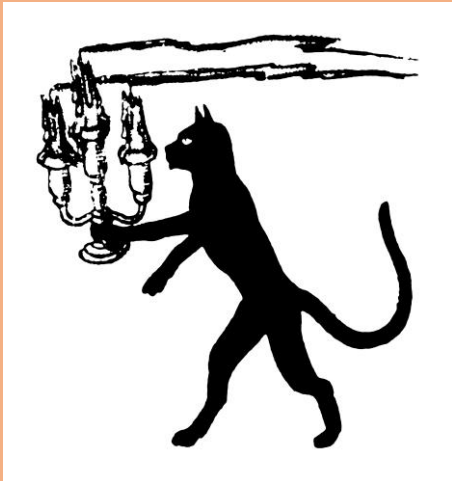
Ze ontstaan in het kielzog van de avonturen van Sherlock Holmes door Arthur Conan Doyle, die vanaf december 1886 verschijnen.

De critici worden het maar niet eens over wie de naam 'Harry Dickson' bedacht en ook niet over het aantal gepubliceerde verhalen. Het ongelooflijke succes is te danken aan de typische personages en aan de samenhang in het geheel, dat de genres bundelt: politie, sciencefiction, fantasy, ...

In 1927 is het de beurt aan de Gentse uitgever Hippoliet Janssens om de verhalen in het Nederlands te vertalen en uit te geven. En zo blijft *Harry Dickson, de Amerikaanse Sherlock Holmes* voortleven. Maar omdat de verhalen zo middelmatig zijn, maakt hij de keuze om nieuwe intriges te schrijven, in dezelfde tijdspanne als hij nodig had voor de vertaling. De uitgever eist enkel dat de herschreven verhalen zouden passen bij de oorspronkelijke coverillustraties van Alfred Roloff. Tussen 1931 en 1939 bedenkt Jean Ray de verhalen voor 106 afleveringen op de 178 die in het Frans verschenen, zonder zijn handtekening te zien verschijnen.

Pas begin de jaren 1960 zal Jean Ray, op vraag van zijn vriend Henri Vernes, eindelijk verdiend faam genieten als Belgische fantastische auteur, wanneer hij op een lijst de namen van de verhalen van *Harry Dickson* aanvinkt waarvoor hij het vaderschap opeist. Sindsdien werden de avonturen van Harry Dickson voortdurend heruitgegeven en vertaald.

De tentoonstelling zoomt in op een aantal uitgaven, waaronder deze van de uitgeverijen Gérard, Marabout, Marabout Géant, Bibliothèque Marabout in de jaren 1960-1970, Nouvelles Éditions Oswald in 1984, ...

Stripverhalen en jeugdliteratuur ... de auteur is overal.

Jean Ray/John Flanders wordt vooral erkend voor zijn novellen, maar zijn naam wordt daarnaast ook heel vaak teruggevonden in stripbladen.

In 1936 beslist de Brusselse uitgever Jean Meeuwissen om hem aan te stellen als redacteur van zijn nieuw weekblad voor Nederlandstalige jongeren *Bravo!* Hierover wordt Jean Ray scenarioschrijver van de *Avonturen van Edmund Bell* voor vijf volledige cycli, in een beklemmende en fantasy sfeer. De illustrator is niemand minder dan de Gentse expressionistische schilder Frits Van den Berghe, met wie Ray al van kindsbeen af bevriend is.

Sinds begin de jaren dertig werkt Jean Ray voor de uitgeverij van Averbode. Hij publiceert korte romans voor de jeugd onder de schuilnaam John Flanders. In 1942 neemt pater Daniel de Kesel Renaat Demoen in dienst als illustrator.

Ray werkt weer samen met Demoen voor *De Zwarte veroveraar (Le Conquérant noir)*, een biografie in stripvorm van pater Pieter De Smet, missionaris en bevoorrecht bemiddelaar tussen de Indianen en de Amerikaanse regering tijdens de verovering van het westen. Dit levensverhaal verschijnt bij de uitgeverij van Averbode tegelijk in het Nederlands voor het tijdschrift *Zonneland* en in het Frans voor het tijdschrift *Petits Belges* in 1948-1949.

Jean Ray publiceert een eerste tekst in het tijdschrift *Tintin (Kuifje)* in 1948: *Trois longues...Une brève*, onder de naam John Flanders. Daarna zal hij tot 1955 een veertigtal novellen publiceren, plus een die het blad als eerbetoon na zijn dood in 1964 zal publiceren.

Voor hun hulp, hun advies en hun leningen,
hartelijk dank aan

Paul Herman

Françoise Levie

De Kostbare drukwerken van de bibliotheek van de ULB

Archief en Museum van de Literatuur

Koninklijke musea voor Kunst en Geschiedenis

©Jean Ray en rechthebbenden

© Etienne Schréder

MAISON

AUTRIQUE

AUTRIQUE HUIS Chaussée de Haecht 266 Haachtsesteenweg, 1030 Brussel
Tel: 02 215 66 00 · info@autrique.be · www.autrique.be

Wednesdays to Sundays (closed on bank holidays)

From 12.00 to 18.00 (last entrance at 17.30)